

“MIOKARD INFARKTI: ETIOLOGIYASI, PATOGENEZI, KLINIKASI VA DAVOLASH USULLARI”

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti
talabasi Meliqulov Javlonbek Ulug'bek o'g'li

Ilmiy rahbar: Alfraganus Universiteti Klinik
fanlar kafedrasi dotsenti Rixsiyeva Nazira Taxirovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada yurak-qon tomir tizimining eng xavfli va keng tarqalgan kasalliklaridan biri bo'lgan miokard infarkti haqida batafsil tahlil berilgan. Maqolada kasallikning etiologiyasi, rivojlanish mexanizmi (patogenezi), klinik belgilari, tashxis qo'yish usullari, zamonaviy davolash yondashuvlari va profilaktik choralari ilmiy manbalar asosida bayon etilgan. Miokard infarkti rivojlanishiga olib keluvchi xavf omillari va ularni bartaraf etish yo'llariga ham alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, statistik ma'lumotlar asosida kasallikning tarqalish darajasi va asoratlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Miokard infarkti, yurak ishemik kasalligi, tromboz, ateroskleroz, nekroz, kardiologiya, elektrokardiografiya, revaskulyarizatsiya, fibrinoliz.

Kirish: Miokard infarkti (MI) — yurak mushak to'qimalarining ishemik nekrozi bilan kechadigan yurak ishemik kasalligining og'ir klinik shaklidir. Bu holat yurakni qon bilan ta'minlovchi koronar arteriyalarining birdaniga to'silib qolishi natijasida sodir bo'ladi. Miokard infarkti dunyo bo'yicha o'limning asosiy sabablari qatoriga kiradi. Har yili millionlab insonlar ushbu kasallikdan aziyat chekadi yoki hayotdan ko'z yumadi.

Miokard infarktining etiologiyasi: Miokard infarkti sabablari quyidagilardan iborat:

- **Koronar ateroskleroz** — yurak tomirlarining ichki qatlamida xolesterin to'planishi natijasida qon oqimi cheklanadi.
- **Koronar tromboz** — aterosklerotik blyashkalar yorilishi natijasida tromb hosil bo'lib, tomirni butunlay yopib qo'yadi.
- **Koronar spazm** — asosan giyohvandlik, chekish yoki og'ir stress sababli tomirlarning vaqtincha siqilishi.
- **Yurak ishemik kasalligining rivojlangan shakllari.**

Patogenez: Miokard infarkti patogenezi quyidagi bosqichlardan iborat:

1. **Ishemiya bosqichi** – yurak mushak to'qimasining kislorodga bo'lgan ehtiyoji ortadi, ammo yetkazib berilishi kamayadi.
2. **Nekroz bosqichi** – qon oqimi butunlay to'xtaganidan keyin 20-30 daqiqa ichida miokard hujayralarida o'lim boshlanadi.
3. **Qayta tiklanish yoki asoratlar bosqichi** – infarkt o'chog'i paydo bo'ladi, bu esa yurak yetishmovchiligi, aritmiyalar yoki yurak anevrizmasiga olib kelishi mumkin.

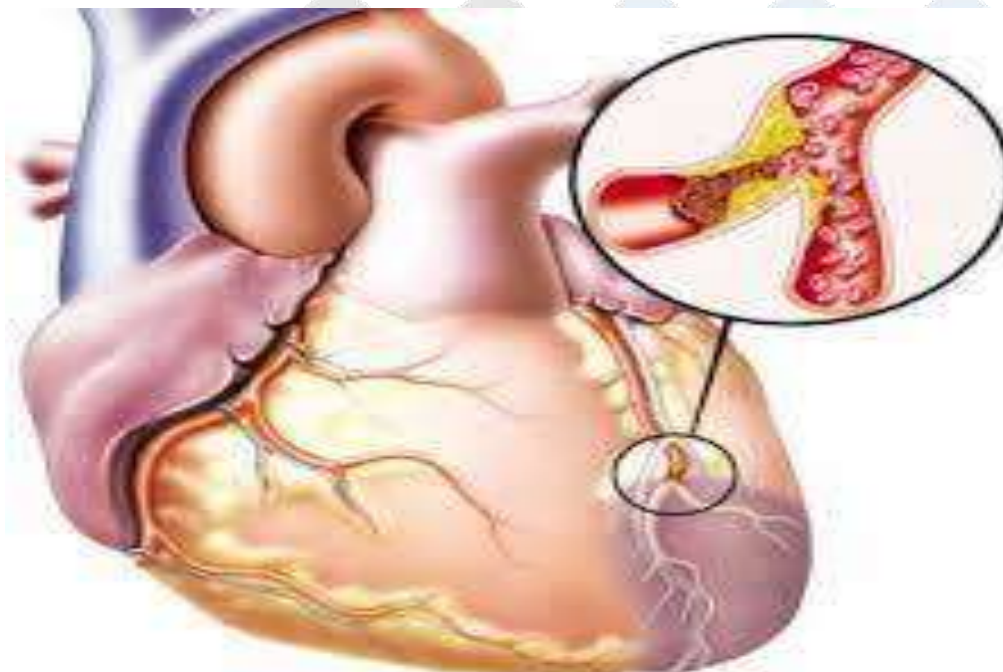
Klinik belgilari: Miokard infarktining asosiy klinik belgilariga quyidagilar kiradi:

- **Qattiq ko'krak og'rig'i** – chap yelka, bo'yinga, pastki jag' yoki chap qo'lga tarqaladi.
- **Naqoratlab og'riq** – nitrogliserin bilan yo'qolmaydi, 20-30 daqiqadan ortiq davom etadi.
- **Tashvish, nafas qisishi, sovuq ter.**

- **Aritmiya, hushdan ketish, ko'ngil aynishi.**

Tashxis usullari: Miokard infarktini aniqlash uchun quyidagi usullar qo'llaniladi:

- **Elektrokardiografiya (EKG)** – ST segmentining ko'tarilishi yoki pasayishi, Q to'lqinining paydo bo'lishi.
- **Biokimyoviy markerlar** – Troponin I, T, CK-MB darajasining oshishi.
- **Echokardiografiya** – yurakning qisqarish funksiyasini baholash.
- **Koronar angiografiya** – zararlangan arteriyalarni vizualizatsiya qilish.

Davolash: Miokard infarktining zamonaviy davolash usullari:

Medikamentoz davolash: Antiplateletlar (aspirin, klopidogrel)

- **Antikoagulyantlar** (heparin)
- **Beta-blokatorlar** (metoprolol)
- **ACE-ingibitorlar** (enalapril)
- **Statinlar** (atorvastatin)
- **Interventsion usullar: Perkutan koronar intervensiya (PCI)** – stent o'rnatish orqali qon oqimini tiklash.
- **Trombolitik terapiya** – to'plangan trombnii eritish (alteplaza, streptokinaza).
- **Koronar shuntlash operatsiyasi (CABG)** – og'ir holatlarda alternativ qon oqimini yaratish.

Asoratlari: Miokard infarkti quyidagi asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin:

- **Yurak aritmiyalari** (fibrillyatsiya, blokadalar)
- **Yurak yetishmovchiligi**
- **Kardiojenik shok**
- **Perikardit**
- **Yurak devorining yorilishi yoki anevrizmasi**

Profilaktika: Kasallikni oldini olishda quyidagilar muhim:

- Chekishni tashlash
- Xolesterin va qon bosimini nazorat qilish
- Ratsional ovqatlanish
- Jismoniy faollik
- Doimiy tibbiy ko'riklar

Xulosa: Miokard infarkti bugungi kunda tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biridir. Uning erta tashxisi va davolashning zamonaviy usullarini qo'llash hayotni saqlab qolish imkonini beradi. Profilaktik choralar orqali kasallik rivojlanishining oldini olish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Braunvald E. "Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine." Elsevier, 2023.
2. Yusuf S. et al. "Global burden of cardiovascular diseases: Part I and II." *The Lancet*, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi, Yurak-qon tomir kasalliklari bo'yicha klinik tavsiyalar, 2023.
4. ESC Guidelines for the Management of Acute Myocardial Infarction in Patients Presenting with ST-Segment Elevation, *European Heart Journal*, 2022.
5. WHO. Cardiovascular diseases (CVDs) fact sheet. 2024.
6. Harrison's Principles of Internal Medicine, 21st Edition. McGraw-Hill, 2022